

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Cap. IV. Partitio historiæ civilis, in Ecclesiasticam, literariam, & (quæ generis nomen retinet) civilem: Quodq[ue] historia literaria desideretur. Ejus conficienda præcepta.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

quisitio, quæ à nobis *Collegia minoræ*, vulgo *Species* appellantur. In hac autem postrema sola, industria Scriptorum enititur, ita tamen, ut potius luxuriata sit in superfluis, (Iconibus Animalium, aut Plantarum, & similibus intumescens) quam solidis & diligentibus observationibus ditata, quæ ubique in *Historia Naturali* subnecti debebant. Atque, ut verbo dicam, omnis, quam habemus, Naturalis *Historia*, tam inquisitione sua, quam congerie, nullo modo in ordine ad eum quem diximus finem [cõdendæ scilicet *Philosophiæ*] præparata est. Quare *Historiam induktivam* desiderari pronunciamus. Atque de *Naturali Historia* hæc tenentur.

CAP. IV.

Partitio *Historiæ Civilis*, in *Ecclesiasticam*, *Literariam*, & (quæ *Generis nomen retinet*) *Civilem*: quodque *Historia Literaria* desideretur. *Ejus conscribenda Præcepta*.

Historiam *Civilem* in tres species recte dividimus: Primo *Sacram*, sive *Ecclesiasticam*: deinde eam, quæ *Generis nomen retinet*, *Civilem*: Postremo *Literarum & Artium*. Ordinem autem ab ea specie, quam postremo posuimus, quia reliquæ duæ habentur, illam autem inter *Desideratæ* referre visum est. Ea est *Historia Literarum*. Atque certe *Historia Mundi*, si hac parte fuerit destituta, non ab similibus censeri possit *Statua Poliphemi*, eruto oculo, cum ea pars imaginis desit, quæ ingenium & indolem Personæ maxime referat. Hanc licet desiderari statuamus, nos nihilominus minime fugit, in *Scientiis particularibus* Jure consultorum, Mathematicorum, Rhetorum, Philosophorum, haberi levem aliquam mentionem, aut narrationes quasdam jejunas, de *Sectis*, *Scholis*, *Libris*, *Auctoribus*, & *Successionibus* hujusmodi *Scientiarum*: Inveniri etiam de *rebus & Artium Inventoribus* tractat aliquos exiles, & infructuosos. Attamen justam atque universalem *Litterarum Historiam* nullam adhuc editam asserimus. *Ejus itaque & Argumentum*, & conscribendi Modum, & *Uiam* proponemus.

Argumentum non aliud est, quam ut ex omni *Memoria* repetatur, quæ *Doctrinæ Artes*, quibus *Mundi ætatis* & *Regionibus* floruerint. *Earum Antiquitates*, progressus, etiam peragrations per diversas *Orbis partes* (migrant enim *Sciëntiæ*, non secus ac *populi*) rursus declinationes, obliviones, instaurationes commemorantur. Observetur simul per singulas *Artes*, *inventionis occasio* & *origo*, tradendi mos & *disciplina*, colendi & exercendi ratio & *instituta*. Adjiciantur etiam *Sectæ*, & *Controversiæ* maxime celebres, quæ homines doctos tenuerunt, *Calumniæ*, quibus patuerunt, *Laudes* & *honores* quibus decoratæ sunt. Notentur *Auctores præcipui*, *libri præstantiores*, *Scholæ*, *Successiones*, *Academiæ*, *Societates*, *Collegia*, *Ordines*, denique omnia quæ ad *Statum Literarum* spectant. Ante omnia etiam id agi volumus (quod *Civilis Historiæ decus est*, & quasi *anima*) ut cum *eventis causæ* copulenter: videlicet, ut memorentur *Naturæ regionum ac populorum*, *Indolesque apta & habilis*, aut *inepta & inhabilis ad disciplinas diversas*; *Accidentia temporum*, quæ *Scientiis adversa fuerint* aut *propitia*, *Zeli & mixtura Religionum*; *Maliæ & favores Legum*, *Virtutes denique insignes*, & *efficacia quorundam virorum*, erga *litteras promovendas*, & *similia*. At hæc

omnia ita tractari præcipimus, ut non, *Criticorum* more in *laude & censura* tempus teratur; sed planè *historicè* res ipsæ narrentur, *judicium parcius* interponatur.

De *Modo* autem huiusmodi *Historiæ* conscribendæ, illud in primis monemus, ut *materia & copia ejus*, non tantum ab *Historiis & Criticis* petatur, verum etiam per singulas annorum *Centurias*, aut etiam *minora intervalla*, seriatim, (ab *ultima Antiquitate factò principio*) *libri præcipui*, qui eo temporis spatio conscripti sunt, in consilium adhibeantur; ut ex eorum non perfectione, (id enim infinitum quiddam esset) sed *de gustatione & observatione Argumenti*, *Styli*, *Methodi*, *Genius illius temporis literarius*, veluti *incantatione* quadam, à *mortuis* evocetur.

Quod ad *Uiam* attinet, hæc eo spectant; non ut honor *Literarum*, & *pompa*, per tot circumfusas *imagines* celebretur; nec quis, pro *flagrantissimo*, quo *litteras* prosequimur, amore, omnia quæ ad earum statum quoquo modo pertinent, usque ad *curiositatem* inquirere, & *scire*, & *conservare* avemus; sed præcipue ob *causam* magis *seriam*, & *gravem*: Ea est, (ut verbo dicamus) quoniam per talè, qualem descripsimus, *Narrationem*, ad *Virorum doctorum*, in *Doctrinæ usu & administratione*, *prudentiam & solertiam*, *maximam accessionem* fieri posse existimamus; & *rerum intellectualium*, non minus quam *Civilium motus*, & *perurbationes*, *vitiæque & virtutes*, *notari posse*, & *Regimen inde optimum educi & institui*. Neque enim *B. Augustini*, aut *B. Ambrosii opera*, ad *prudentiam Episcopi*, aut *Theologi*, tantum facere posse putamus, quantum si *Ecclesiastica Historia* diligenter inspiciatur, & *revolvatur*. Quod & *Viris doctis ex Historia Literarum* obventurum non dubitamus. *Casum enim omnino recipit*, & *remeritati exponitur*, quod *exemplis & memoria rerum* non fulcitur. Atque de *Historia Literaria* hæc dicta sint.

CAP. V.

De *Dignitate*, & *Difficultate Historiæ Civilis*.

Sequitur *Historia Civilis* specialis, cujus dignitas atque auctoritas, inter scripta humana eminent. Hujus enim fidei, exempla *Majorum*, vicissitudines rerum, fundamenta *Prudentiæ Civilis*, hominum denique *nomen & fama*, commissa sunt. Ad *dignitatem rei* accedit *difficultas* non minor. Etenim *animum in scribendo ad præterita retrahere*, & *veluti antiquum facere*; *temporum motus*, *Personarum characteres*, *Consiliorum trepidationes*; *Actionum* (tanquam *aquarum*) *ductus*, *Prætextuum interiora*, *Impertii Arcana*, cum *diligentia scrutari*, cum *fide & libertate referre*, denique *verborum lumine sub oculos ponere*, *magnitudoque laboris est*, & *judicii*, præsertim cum *antiquiora* quæque *incerta*, *recentiora periculo obnoxia* reperiantur. Quam orbem & *plurima Historiam* itam *Civilem* circumstant *vitiæ*: dum plerique *narrationes* quasdam *inopes*, & *plebeias*, & *plane dedecora* *historiarum conscribant*; alii *particulares relationes*, & *Commentarios* opera *festinata & textu inæquali conscribant*, alii *capita tantum rerum gestarum percurrant*, alii *contra*, *minima quæque*, & *ad summas actionum nihil facientia*, *persequantur*, nonnulli, *nimia erga ingenia propria indulgentia*,